

A VÁLLALATI HITELEZÉS FEJLŐDÉSE A RENDSZERVÁLTÁSTÓL A 2008-AS GAZDASÁGI VILÁGVÁLSÁGIG, ILLETVE JELENLEGI SZABÁLYOZÁSA KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A HITELSZERZŐDÉSEKRE ÉS A GARANCIÁRA

THE EVOLUTION OF CORPORATE LENDING FROM THE CHANGE OF REGIME TO THE GLOBAL ECONOMIC CRISIS OF 2008 AND ITS CURRENT REGULATION, IN PARTICULAR WITH SPECIAL ATTENTION TO LOAN CONTRACTS AND GUARANTEES

Szilágyi Viktor Csaba* – Varga Zoltán**

Absztrakt

Ebben az írásban arra vállalkozunk, hogy bemutassuk, hogy hogyan fejlődött a vállalati hitelezés Magyarországon az 1989-es rendszerváltástól a XXI. század eddigi legnagyobb gazdasági válságáig, vagyis a 2008-as gazdasági világválságig. Az írás első felében arra törekszünk, hogy bemutassuk röviden, de mégis a lehető legtöbb információval azt az eseménydús szűk 20 évet. Az írás második részében igyekszünk a hitelszerződések világában elmerülni, és ismertetni az egyes speciális szerződési alakzatok ismérveit. Kijelenthető, hogy az írásnak ezen részét a magánjog szemszögéből vizsgáljuk főképp, ami kissé rendhagyó lehet egyesek szerint, viszont úgy gondoljuk, hogy ez is rávilágít arra a tényre, hogy a téma mennyire interdiszciplináris. Az írás utolsó előtti részében bemutatjuk a garanciát, ami bár ismerős terminus technicus lehet, mégis sajátos jelentéstartalommal bír a vállalati hitelezés világában. Végül, de nem utolsó sorban pedig a kis- és középvállalkozásokról ejtünk szót néhány soros terjedelemben, amiben az uniós és a magyar szabályozást mutatjuk be röviden.

Kulcsszavak: vállalati hitelezés, kereskedelmi bank, hitelszerződés, garancia, rendszerváltás

Abstract

In this paper, we are going to attempt to present how corporate loans in Hungary have evolved from the change of regime in 1989 to the greatest economic crisis of the 21st century, i.e., the global economic crisis of 2008. The first half of the article is entirely descriptive, in which we are going to try to present briefly, yet with as much information as possible, that eventful narrow 20 years. In the second part of the paper, we are going to try to delve into the world of credit agreements and describe the characteristics of each special contract form. It can be said that this part of the article is mainly examined from the point of view of private law, which may be a little unconventional for some, but we think it also highlights the fact that the topic is interdisciplinary. In the penultimate part of this paper, we will introduce the term "guarantee", which, although a familiar technical term, has a special meaning in corporate lending. Finally, we are going to write about small and medium-sized enterprises in a few lines, briefly presenting EU and Hungarian legislation.

Keywords: corporate lending, commercial bank, credit agreement, guarantee, change of regime

---

* Szilágyi Viktor Csaba negyedéves, nappali tagozatos joghallgató, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, viktorszilagyi017@gmail.com

** Dr. Varga Zoltán, egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Pénzügyi Jogi Tanszék, zoltan.varga@uni-miskolc.hu.

1. A vállalati hitelezés történeti áttekintése

Kétségtelen tény, hogy az elmúlt több mint harminc évben több pálfordulás is tapasztalható volt a vállalati hitelezés fejlődése tekintetében. Ezt a bő harminc évet öt szakaszra osztottuk, amelyben kronologikusan vizsgáltuk a hazai vállalati hitelezést. Megfigyelhető, hogy a különböző szakaszokban a hazai hitelintézetek mindig eltérő problémákkal szembesültek, s ebből az következik, hogy a vállalati hitelezés fejlődése igencsak differenciált. Számunkra nagyon érdekes, s reméljük, hogy a kedves Olvasó is annak tartja azt a tény, hogy tulajdonképpen, ha a vállalati hitelezés magyarországi történetét vizsgáljuk, maga a magyar gazdaságtörténet, sőt még a magyar társadalom szociológiai értelemben vett fejlődése is visszatükröződik.

1. 1. Az első szakasz – az 1980-as évek vége és az 1990-es évek eleje

Az első szakasz, vagy ha úgy tetszik, a szakirodalomban is sokat használt úgynevezett „*fogantatás időszaka*”, egészen a kétszintű bankrendszer indulásához vezet vissza. Hozzá kell tenni, hogy a „*fogantatás időszaka*” a kezdeti lépéseknek a történetét foglalja magában az 1990-es évek elejéig bezárólag. A gazdasági liberalizáció, illetve az új, külföldi tulajdonosi háttérű bankok megjelenése, az állami mamutbankok indulása tehető ezekre az évekre – párhuzamosan a piacgazdaságra történő átállással, a múltbéli állami vállaltszerkezet megroppanásával, illetve a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának (KGST) összeomlásával.¹ Ezt az időszakot eléggé nehéz pozitívan jellemezni, hiszen az 1987-es „*fogantatással*” sajnos nem szűnt meg minden probléma. Gondot jelentett a tulajdonosi háttér, amely folyamatos érdekkonfliktusban állt, illetve a politikai nyomás gyakorlásának lehetősége is. Ki kell emelnünk azt a tény, hogy a szakirodalomban egyes szerzők álláspontja az, hogy a szabályozás oly gyenge volt ugyanakkor a bankvezetők olyan mértékű „növekedési lázban” voltak, hogy már ezek önmagukban is elegendek lettek volna ahhoz, hogy a három MNB utódbank elkerülhetetlenül válságba araszoljon.²

1. 2. A második szakasz – 1990-es évek első fele

A második szakasz a bankkonszolidáció időszaka. Kijelenthető, hogy a rendszerváltás okozta sokk és a fentebb taglalt hibák sora igazán csak ekkor csapott le magyar bankrendszerre. 1992-1993-ra már ott tartott a dolog, hogy az egekbe szökött a teljesíthetetlen hitelek száma.³ Ez a

¹ TÖRÖK Zoltán: Vállalati hitelezés Magyarországon in: Negyed százados a magyar bankrendszer „Múlt – Jelen – Jövő” Tanulmánykötet (szerk: Kovács Levente), Magyar Bankszövetség, Budapest, 2012., 86.

² VÁRHEGYI Éva: A magyar bankrendszer felnőtté válásának története, Gazdaság és Pénzügy, 2019/1, 39.

³ Érdekes párhuzam vehető észre az akkoriban még szintén KGST-hez tartozó Bulgária esetében is. „1996-ban súlyos banki krízis kezdődött, melynek gyökere a még a szocialista érában, valamint a rendszerváltást követően, az 1991 és 1995 között nyújtott rossz hitelekre és az ezekhez kapcsolódó hitelpolitikára vezethető vissza. A nemteljesítő hitelek aránya gyorsan nőtt, a bankok felelőtlen hitelezési gyakorlatának köszönhetően. Ebben az időszakban jellemző volt, hogy a bankok vezetőinek vagy érdekeltségükbe tartozó vállalkozásoknak nyújtottak hiteleket (a betétesek által gyűjtött forrásokból), amiket nem is igyekeztek behajtani, sőt, a bankok egy részét direkt erre a célra hozták létre. A bankszektort súlyos erkölcsi kockázat jellemezte, ami abból táplálkozott, hogy a szereplők arra számítottak, az állam garanciát nyújt, illetve megmenti majd a csődbe jutott vállalatokat és bankokat. A bankrendszer válságához emellett hozzájárult a prudens szabályozás hiánya és a rossz bankmenedzsment. Amikor a közvélemény úgy vélte, hogy a kormány képessége és hajlandósága a betétesek megmentésére már nem áll fenn, a bankrendszerbe vetett bizalom meggyengült, ami a bankok megrohanásával tetőzött 1996-ban. A válság első szakaszában 1995. szeptember és 1996. május között a bolgár jegybank a bajba

kétszintű bankrendszer indulásához vezethető vissza, hogy olyan szerkezeti hibákban szenvedett, ami nem bírta el az akkor még gyerekcipőben járó hitelezés és a szintén újfent jelentkező vállalati csődhullámot. Sem társadalmi, sem politikai okok miatt nem tűrt halasztást az állami tulajdonban lévő óriásbankok konszolidációjára.⁴

Ennél a pontnál egy pillanatra meg kell állni, hiszen fontos tisztázni, hogy a meghatározó állami tulajdon nemcsak a volt tervgazdaságokra, avagy más feltörekvő piacra volt jellemző, hanem számos fejlett országra is. Az angolszász országokban ugyan soha nem volt jellemző az állami tulajdon a bankrendszerben, ezzel szemben például Belgiumban, Franciaországban vagy Olaszországban még a '80-as évek végén is jelentős részesedése volt az államnak. A magánosítástól való félelem legfőbb oka a bankok speciális szerepében rejlik.⁵

A reálgazdaság finanszírozásában és a pénzügyi közvetítőrendszerben kiemelkedő szerepük van a bankoknak. Úgy, ahogy az a kontinentális Európára is jellemző, hogy a gazdaság úgynevezetten „bankközpontú”, és ebben a tőkepiacok, illetve a tőzsde csak másodlagos szerepet töltenek be. Ez az oka annak, hogy a jó eszköznek vélték, hogy a bankrendszer állami tulajdonban legyen, hogy kormány ezen keresztül elérhesse a gazdaságpolitikai céljait.⁶

Ábel és Szakadát tanulmányukban a következőket írják: „Előbb az állam kivonult a gazdaságból közvetlenül, méghozzá olyan pánikszerűen, hogy az átmeneti makrogazdasági zavarokat idézett elő (az állami dezertálás első típusa) majd ezt követően, illetve ezzel párhuzamosan a piac hatékony működéséhez elengedhetetlenül szükséges infrastruktúra működtetésének feladatát sem kívánta ellátni (az állam dezertálásának második típusa)... A növekvő bizonytalanság és a növekvő inflációs várakozások miatt a kínálati oldalon a bankok kezdtek óvatosabbak lenni, hiszen inflációs bizonytalanság időszakában a racionális kalkuláció amúgy is nehezebb. Mindezek következtében a vállalatok nehezebben jutottak hosszú lejáratú hitelekhez. De a jobb vállalatok hitelek iránti kereslete is visszaesett ebben az időszakban... A jó adós vállalatok kiléptek a piacról, ám a veszteséges és nagy adósságot felhalmozott állami vállalatok a bankok ügyfelei maradtak. Ezek a súlyos likviditási problémákkal is küzdő vállalatok nem tudtak, és éppen ezért nem is akartak a banki finanszírozásról lemondani – a szóban forgó vállalatok fennmaradása a banki kölcsönöktől függött.”⁷

Fontos tény, és mindenképpen megjegyzendő ehhez a ponthoz kapcsolódóan, hogy az egyes kelet-közép-európai országok makroökonómiai teljesítménye, a liberalizáció mélysége, a vállalati szektor reorganizációja, a választott privatizációs módszerek, valamint a piacgazdaság kialakított törvényi keretei országonként jelentős különbségeket mutattak az átmenet korai időszakában, ezért a megteremtett bankrendszerek sem uniformizáltak, hanem sokkal inkább eltérő strukturális jegyeket mutattak. A bankrendszerbe vetett bizalmat aláásó sorozatos bankválságokat és csődöket, valamint az állami pénzekkel megvalósított bankkonszolidációt követő piaci liberalizáció mértéke, illetve a választott privatizációs stratégiák jelentősen meghatározták a bankrendszerek stabilizálásának és konszolidációjának

---

került bankoknak likviditást nyújtott, melynek összege az akkori bolgár GDP közel 6 százalékát tette ki. 1996 májusában a banktörvény módosításával bevezették a bankcsőd intézményét, ennek folytán 5 bank (köztük 2 állami tulajdonú) esetében indították el a csődjelárást.” (HORVÁTH DÁNIEL – PINTÉR CECÍLIA – TÓTH TAMÁS: A bolgár bankrendszer története a rendszerváltás óta, Hitelintézeti Szemle, 14. évf., Különszám, 2015. november, 46.)

⁴ TÖRÖK Zoltán: i. m. 86.

⁵ Lásd még: VÁRHEGYI Éva: Hungarian Banking Sector after Privatisation. Central European Banker, February 1999.

⁶ BANAI Ádám – KIRÁLY Júlia – VÁRHEGYI Éva: A rendszerváltás 20 évének egy egyedi fejezete: külföldi bankok dominanciája a kelet-közép-európai régióban, különös tekintettel Magyarországra, MNB-tanulmányok 89., Budapest, 2010. szeptember 8.

⁷ ÁBEL István – SZAKADÁT László: A bankrendszer átalakulása Magyarországon 1987-1996 között, Közgazdasági Szemle, 1997/7-8, 637.

időtartalmát. Az aktív külföldi szerepvállalással lebonyolított bankprivatizáció az ebben élenjáró országokban jelentősen lerövidítette az átmenet válságperiódusait.⁸ Érdekes ténynek tartjuk, hogy a modern bankrendszer kialakulása Nyugat-Európában évszázadokig tartott, Japánban néhány évtizedig, míg Kelet-Közép-Európában és a volt Szovjetunióban néhány év alatt lezajlott ez a folyamat.⁹

1. 3. A harmadik szakasz – az 1990-es évek közepétől az 1990-es évek végéig

A harmadik szakasz, melyet az állami kereskedelmi bankok privatizációja, a napjainkban is ismert piaci, illetve tulajdonosi szerkezet kialakulása és annak stabilizációja, továbbá a vállalati hitelezés fellendülésének elindulása, végül a piaci verseny kiéleződése jellemezte.¹⁰ Ennél a pontnál fontosnak tartjuk tisztázni a „privatizáció” szó jelentését, hiszen magáról a privatizáció értelmezéséről rengeteg vita van. „A „rossz állami tulajdonos” a hazai szakmai vitákban ugyanis nem általában az államra vonatkozott, hanem kizárólag a helyi államra, azaz a folyamat szempontjából releváns gazdaságszervezőre. A privatizáció a helyi állam tulajdonának értékesítését jelentette. Sokáig vitakérdés volt, hogy a közvetett állami tulajdon – azaz az államháztartás részét jelentő intézmények társadalombiztosítás, önkormányzatok –, avagy állami tulajdonú vállalatok tulajdonszerzése „valódi” privatizációt jelent-e. Később egyre inkább elfogadottá vált, hogy az adott gazdaságszervező bármelyik áttételes tulajdonszerzése nem igazi privatizáció, amennyiben nem jelennek meg a magántulajdont jellemző hatékonysági követelmények.”¹¹

1. 4. A negyedik szakasz – 2000-től 2007-ig

A negyedik szakaszt a kereskedelmi banki hitelezés aranykorának is szokás nevezni. Meg kell jegyezni, hogy a hitelrobbanás elsősorban a lakossági hitelezésnél jelentkezett, ám a vállalati hitelezés is rendkívül markáns és dinamikus növekedést tanúsított. Ennél a szakasznál váltottak stratégiát a kereskedelmi bankok, hiszen a korábban nagy lehetőségekkel bíró nagyvállalati hitelezés már túl szűknek bizonyult, így nyitottak a Kis- és Középvállalkozások, illetve a mikrovállalatok, sőt főként a lakosság irányába. Immáron beindult a projektfinanszírozás, és óriási progressziót mutatott, ezen kívül a banki hiteltermékek fejlesztése is hatalmas potenciált hordozott magában.¹² Az ezredforduló után a 2008-as globális válság bekövetkeztéig a főként privatizált, s megfelelő mennyiségű tőkével felszerelt, illetve modern szolgáltatásaival felvértezve a magyar bankrendszer a fénykorát élte, aminek az előnyeit ráadásul még az ügyfelek is élvezhették. Ennél a pontnál fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy maga a bankolás költségei magasabbak voltak a nyugati országokhoz képest, ám az elérhető termékek sokasága, illetve a kiszolgálás minősége közel volt a szintjükhöz. A pozitív változás tapasztalható volt a bankok közötti versenyhelyzetben is.¹³ Nagyon gyors volt a növekedés a kereskedelmi bankok hitel/betét arányát tekintve. Ez azt jelezte, hogy a nagy egyre nagyobb volt a külföldi források

⁸ GÁL Zoltán: Spatial Structure and the expanding European integration of the Hungarian banking system. In: New Aspects of Regional Transformation and the Urban-Rural Relationship: XIII. Polish-Hungarian Geographical Seminar Tokaj (szerk: Kovács A. D.) Pécs: MTA Regionális Kutatások Központja, 2007, 74-104.

⁹ Boot, Arnoud W. A., –Van Wijnbergen, Sweder: Financial Sector Design, Regulation and Deposit Insurance in Eastern Europe. In: Banking Reform in Central Europe and the Former Soviet Union (szerk: Jacek Rostowski) Budapest: Central European University Press, 2007, 42-57.

¹⁰ TÖRÖK i.m. 86.

¹¹ BANAI-KIRÁLY-VÁRHEGYI i. m. 8.

¹² TÖRÖK i. m. 87.

¹³ VÁRHEGYI i. m. 48.

igénybevétele a nagy hitelkiáramlások tekintetében. Kijelenthető, hogy a vállalati hitel/betét mutató ezen időszak egészét tekintve mondhatni szűk sávon belül mozgott, a bankszektori adatok gyors változását döntően a háztartási hitel/betét mutató megugrása eredményezte. Amint az már fentebb említésre került, a nagyvállalatok hitelezési dinamikája mondhatni kiegyensúlyozott volt, valóságos „hitelrobbanás” állt be a mikrovállalkozások, a kisvállalkozások, illetve az évtized közepéhez közeledve a középvállalkozások körében is. Ez egyfelől a bankok azonos időben alkalmazott stratégiaváltásnak köszönhető ez a hitelexpanzió, másrészt pedig maguknak a hitelezési feltételek enyhülése. A korábban perifériára szoruló, a bankok által többnyire túl nehézkesnek, illetve kockázatosnak ítélt ügyfélkör újrafelfedezése következett be.¹⁴ A projektfinanszírozás felfutása is erre az időszakra esik. Míg az évtized elején az ingatlanfejlesztési hitelek aránya a teljes hitelállományon belül nem érte el a 8%-ot, 2005-re Vállalati hitelezés Magyarországon 95 14% fölötti szintre ugrott a mutató. Elsősorban irodaházakat és kereskedelmi központokat finanszíroztak a kereskedelmi bankok projektfinanszírozással foglalkozó üzletágai, de a lakópark-építések hitelezésére is egyre nagyobb volumenben került sor. Ez az időszak nem csupán a bankrendszer, hanem azon belül a projektfinanszírozás, és ezzel szorosán együtt az építőipar aranykora is volt Magyarországon.¹⁵ Közép-kelet-európai összevetésben is jónak mutatkozott a hazai jövedelempozíció: az évezred első felében a magyar bankszektor produkálta a legmagasabb eszközarányos jövedelmezőséget a térségben.¹⁶

1. 5. Az ötödik szakasz – 2007-től 2009-ig

Az ötödik szakaszt a globális gazdasági válság jellemezte, amely az Amerikai Egyesült Államokban kezdődött és a második hulláma 2008 őszén érte el Európát, közte Magyarországot is.¹⁷ Az elején úgy tűnt, hogy a válság a hazai bankrendszert elkerüli, mivel a magyarországi hitelintézetek markáns része a külföldi, nyugat-európai bankok tulajdonát képezi és hitelezési tevékenység – köztük a vállalati hitelezés is – egyre inkább a külföldi forrásokra támaszkodott. Ennek ellenére a nyugat-európai anyabankok likviditási nehézsége akadályt okozott a hazai leánybankok finanszírozásának.¹⁸ Fontos megjegyezni, hogy Magyarországon a válság kezelése kevésbé hívott életre a „normális” piacgazdasági megoldásoktól idegen, rendkívüli állami beavatkozásokat, mint a legtöbb fejlett országban. Ennek egyik oka kétségtelenül a súlyos egyensúlyi problémákból fakadó kényszer volt, ami egyaránt állított korlátot a költségvetési és a monetáris politika elé. Az ország 2008 októberében kiéleződött pénzügyi-likviditási helyzetének oldására, a magyar bankszektor likviditási gondjainak kezelése és hitelezőképeségének helyreállítása érdekében az MNB likviditásbővítő eszközöket bocsátott rendelkezésre. Ezek eleinte messze elmaradtak a Fed, az EKB vagy a Bank of England által alkalmazott, úgynevezett nem szokványos monetáris politikai eszközöktől, de idővel, észlelve a helyzet súlyosságát, a magyar jegybank is mind több ilyen módszert alkalmazott.¹⁹ Ki kell, hogy emeljük azt a tényt, hogy a döntő változást a negyedik legnagyobb amerikai befektetési bank, a Lehman Brothers összeomlása hozta, ami októberben általános bizalmi válságot

¹⁴ TÖRÖK i. m. 93. o.

¹⁵ U.o.

¹⁶ RZB [2006]: CEE Banking Sector Report. RZB Group, szeptember.

¹⁷ NAGY Zoltán: A gazdasági válság hatása a pénzügyi intézmények és szolgáltatások szabályozására in: Sectio Juridica et Politica, Miskolc, Tomus XXVIII. (2010), 229.

¹⁸ LOSONCZ Miklós–NAGY Gyula: A bankok reagálása a globális pénzügyi válságra – nemzetközi tapasztalatok. Pénzügyi Szemle 2010/1, 77–78.

¹⁹ VÁRHEGYI Éva: A válság hatása a magyarországi bankversenyre Közgazdasági Szemle, 2010. október, 825 – 846. , 838. o

robbantott ki a világ pénzügyi piacain, gyökeresen megváltoztatva a finanszírozási feltételeket.²⁰

2. A hitelszerződés

A hatályos Polgári Törvénykönyvünk meghatározása szerint hitelszerződés alapján a hitelező hitelkeret rendelkezésre tartására, és a rendelkezésre tartott összeg erejéig kölcsönszerződés, kezességi szerződés, garanciaszerződés vagy egyéb hitelművelet végzésére vonatkozó más szerződés megkötésére, az adós díj fizetésére köteles.²¹ Kölcsönszerződés alapján a hitelező meghatározott pénzüsszeg fizetésére, az adós a pénzüsszeg szerződés szerinti későbbi időpontban a hitelezőnek történő visszafizetésére és kamat fizetésére köteles.²²

Mindezek mellett a Hpt. az értelmező rendelkezések 40. pontjában (hitel és pénzkölcsön nyújtása) határozza meg a hitelszerződéseket. A hitelező és az adós között írásban létesített hitelszerződés alapján meghatározott hitelkeret rendelkezésre tartása az adós részére, jutalék ellenében és a hitelező kötelezettségvállalása meghatározott szerződési feltételek megléte esetén a kölcsönszerződés megkötésére vagy egyéb hitelművelet végzésére. A pénzkölcsönnyújtás pedig a hitelező és az adós között létesített hitel- vagy kölcsönszerződés alapján a pénzüsszeg rendelkezésre bocsátása, amelyet az adós a szerződésben megállapított időpontban - kamat ellenében vagy anélkül - köteles visszafizetni. Ide tartozik még minden olyan megállapodás, amely értékpapír vételéről és határidős visszaszármaztatásáról rendelkezik és a szerződés tárgyát képező értékpapírok a vevő (hitelező) javára az ellenérték óvadéki biztosítékaul szolgálnak úgy, hogy azokat az ügylet ideje alatt további ügyletben sem elidegeníteni, sem megterhelni nem lehet, illetve a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló törvény szerinti önálló zálogjog vásárlása és egyidejű eladása útján végzett tevékenység, továbbá a zálogkölcsön nyújtása, s végül a csoportfinanszírozás. Megjegyzendő, hogy a hitel és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja.²³

A hitelszerződések feltételei és szabályozása körében a magyar jog számottevő változáson ment/megy keresztül. A 2007–2008-ban kezdődő gazdasági válság nyomán fellépő devizapiaci ingadozás a korábbi szerződési gyakorlat számos problémás pontját napvilágra hozta, egyidejűleg az új Polgári Törvénykönyv koncepciója is számos olyan elemet tartalmaz, amely befolyással van a hitelszerződés feleinek jogviszonyára. A globalizálódó világkereskedelmi szerződési gyakorlata alapján is egyre fokozódó igény figyelhető meg a hitelekhez kapcsolódó egyes biztosítékok egységes szabályozása terén.²⁴ A globális pénzügyi válság új fejezetet nyitott több területen a bankjogi szabályozásban. Felszínre kerültek olyan problémák, amelyek rendszerszinten már ismertek voltak, de a válság hozta felszínre és kikényszerítette szabályozásukat.²⁵

A magánszemélyek vagy pénzügyi szolgáltatóknak nem minősülő gazdálkodó szervezetek között létrejött szerződés tartalmát a felek szabadon állapítják meg, annak jogi

²⁰ KIRÁLY Júlia: Likviditás válságban (Lehman előtt – Lehman után). *Hitelintézeti Szemle*, 2008/6., 598–611., http://www.bankszovetseg.hu/anyag/feltoltott/HSZ6_kiraly_julia_598_611.pdf. (letöltés ideje: 2023. 04. 28.)

²¹ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 6:382. § (1) bekezdés

²² 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 6:382. § (2) bekezdés

²³ 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról 6. § 40.

²⁴ MILASSIN László – GLAVANITS Judit: A hitelszerződés biztosítékai, tekintettel az új Polgári Törvénykönyv tervezetére, *Jog, állam, politika* 2012/4., 123.

²⁵ NAGY i.m. 229.

háttérét a Polgári Törvénykönyvnek a szerződésekre vonatkozó általános részei adják. Közgazdasági értelemben a hitel olyan pénzügyi művelet, amely során a hitelnnyújtó vagy közvetlenül pénzt ad az adósnak, vagy lemond az áru vagy szolgáltatás azonnali kifizetéséről. Látható, hogy a gazdasági szemléletű megközelítés a jogforrási meghatározásnál jóval tágabb, így a hitelbiztosítékok körét is hasonlóan tágan értelmezve szükséges megközelíteni.²⁶ Egy vállalat következetes likviditáskezeléssel olyan lehetőségeket teremthet magának, amelyek segítségével gyorsabban és olcsóbban, vagy jövedelmezőbben reagálhat a piaci változásokra. Például, a gyors pénzhez való jutás a finanszírozás lerövidítését, gyors beruházási időt, és ezzel a versenytársaknál gyorsabb reakcióidőt is jelenthet.²⁷

A hiteleken belül külön kell szólni a kereskedelmi hitelekről. A kereskedelmi hitel heterogén tevékenységek összefoglaló elnevezése, amelyek közös lényegi mozzanata, hogy az áru ellenértékét később fizetik meg, az áru szállítója rövid lejáratú kölcsönt nyújt az áru vevőjének. A kereskedelmi hitelhez kapcsolódó megállapodás a normál kereskedelmi tranzakciók pénzügyi kiegészítője, nem önálló pénzkölcsönzés, hanem valamely áru kereskedelméhez kötött, így annak részletszabályait is a kereskedelmi gyakorlat határozza meg. A kereskedelmi hiteleknél a formális szabályozás helyett a partnervállalat megbízhatósága, fizetési fegyelme, stabilitása, a partnervállalattal kapcsolatos jövőbeli várakozások a meghatározók, vagyis a hitelezés nem normatív szabályai játsszák a döntő szerepet.²⁸

Itt véleményünk szerint fontos megállni, s ha már a partnervállalat megbízhatósága van fentebb taglalva, kiemelten szükséges szólni a hitelbiztosítékokról. A hitelbiztosíték, mint fogalom több jogtudományi terület érdeklődésére is számot tart. Az alapvető szabályokat a Polgári Törvénykönyv tartalmazza, ugyanakkor a hitelszerződéseken belül a bankhitel- és banki kölcsön-szerződési feltételeket a pénzügyi jog prudenciális előírásai is befolyásolják. A hitelbiztosítékok megítélése, és egyben meghatározása kapcsán így el kell különítenünk szabályozási szempontból a magánszemélyek vagy egyes jogi személyek között létrejött hitelügyleteket, és a hitelintézetek által kötött szerződéseket.²⁹

A szerződési biztosítékok rendszere, így a hitelbiztosítékok rendszere sem zárt, így annak teljes katalógusa nem adható meg. Ebből következően a hitelbiztosítékok csoportosításának egy módszere lehet, hogy a hatályos Polgári Törvénykönyvünkben vagy más jogforrásokban nevesített szerződési biztosítékokat megkülönböztetjük az üzleti élet, kereskedelmi gyakorlat által alkalmazott biztosítékoktól. A római jog a szerződési biztosítékok körében ismerte egyrészt azokat a biztosítékokat, amelyek az adós fizetésképtelenségéhez kapcsolódnak, másrészt azokat, amelyek az adós fizetőképessége esetén annak fizetőkészségét mozdítják elő.³⁰

A jogtudományban általánosan elfogadott csoportosítás szerint a biztosítékok körében beszélhetünk egyrészt a szerződést megerősítő mellékkötelezettségekről, amelyek kötelezettet „kényszerítik” a szerződésszerű szolgáltatás teljesítésére, másrészt a teljesítési képességet erősítő biztosítékokról, amelyek a jogosult számára teszik könnyebbé a követeléséhez való hozzájutást.³¹

²⁶ MILASSIN–GLAVANITS: i.m. 123-124.

²⁷ HAVRAN Dániel: A vállalati likviditáskezelés szerepe eszközfedezettel rendelkező hitelszerződésekben - Közgazdasági Szemle, 2011/7-8., 633.

²⁸ KETSKEMÉTY László – PÁLINKÓ Éva – SZABÓ Márta: Kereskedelmi hitelt alakító paraméterek a magyarországi feldolgozóipari vállalatok körében. Közgazdasági Szemle 57. évf. 11. sz., 2010.; 995.

²⁹ MILASSIN–GLAVANITS i. m. 124.

³⁰Lásd még: FÖLDI András – HAMZA Gábor: A római jog története és intéciói. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2004.

³¹ BÍRÓ György: Kötelmi jog. Novotni Kiadó, Miskolc, 2006, 472.

3. Az egyes hitelszerződések sajátosságai

3. 1. A beruházási hitel

A beruházási hitel³² célja egy befektetett eszköz beszerzése, mint például gép, ingatlan, építkezés stb. Megjegyzendő, hogy ennek hosszú a futamideje, méghozzá több, mint 5 év. Esetileg lehet igénybe venni, a visszafizetésre pedig részletekben kerület sor (egyenlő vagy változó részletek, balloon max. 60%). Jellemzője továbbá még, hogy önerő szükséges hozzá, valamint, hogy a beruházás tárgya a biztosíték.³³ Kijelenthető, hogy tulajdonképpen a beruházási hitelszerződéssel egyidejűleg zálogjogot alapítanak, amihez szükséges egy zálogszerződés³⁴ és erre tekintettel a zálogjog megfelelő nyilvántartásba való bejegyzése, illetve a zálogtárgy birtokának a zálogjogosult részére történő átruházása.³⁵

3. 2. Forgóeszköz hitel

A forgóeszköz hitel célja valamilyen forgóeszköz igény (készlet, vagy követelés finanszírozása). Ezt a hitelterméket meglehetősen rövid futamidő (1-3 év – lejárat nélkül) jellemzi. Igénybevétele eseti vagy rulírozó³⁶. A visszafizetés a futamidő végén egy összegben (Bullet), vagy ritkán részletekben esedékes.³⁷ További eleme még a *Borrowing Base* típusú finanszírozás, amely jellemzője, hogy a hitelkeret nagyságát a készlet- és vevőkövetelés-biztosíték határozza meg, illetve a hitelösszeg a biztosítási érték függvényében változhat, a vállalkozás igényei és üzletmenete szerint, továbbá, hogy rugalmas, rulírozó forgóeszköz-finanszírozási forma.³⁸

3. 3. Folyószámla hitel

A hitel célja a bankszámlához kapcsolt hitelkeret, futamideje rövid (1 év) vagy lejárat nélküli. Igénybevétele rulírozó és a visszafizetés a futamidő végén egy összegben, vagy a bankszámla

³² Bővebben a hitelszerződésről lásd: BARTA JUDIT: Hitel, kölcsön, bankszámla, folyószámla, betét, takarékkövetés szerződések in: Barta, Judit; Kovács, István; Lévyayné, Fazekas Judit; Harsányi, Gyöngyi; Újvári, Andorné Antal Edit; Miskolczi, Bodnár Péter - Miskolczi, Bodnár Péter (szerk.) Az üzleti élet szerződésai, Budapest, Unió Kiadó, 2002, 449–476.

³³ BATA Judit – Vállalati hitelek, zöld pénzügyek – előadás a Pénzügyi Jogi Akadémia (Budapest Institute of Banking) keretein belül – Budapest, 2023. február 17.

³⁴ A zálogszerződésben a zálogkötelezett és a zálogjogosult zálogjognak meghatározott zálogtárgyon és - ha e törvény eltérően nem rendelkezik - meghatározott követelés biztosítása céljából való alapításában állapotodnak meg. A zálogszerződés alapján a zálogkötelezett köteles kézzizálogjog esetén a zálogjogosult részére átruházni a zálogtárgy birtokát vagy az a feletti hatalmat; jelzálogjog esetén megadni a zálogjog bejegyzéséhez szükséges hozzájárulást; illetve a zálogjogosult választása szerint, az elzálogosított követelés kötelezettjét írásban értesíteni a zálogjog megalapításáról, vagy az erről szóló nyilatkozatot a zálogjogosult részére kiadni. A zálogszerződés létrejöttéhez a zálogtárgy és a biztosított követelés meghatározása szükséges. (2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 58. § (1)-(3) bekezdés).

³⁵ 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről 5:88. §

³⁶ A rulírozó hitel gyakorlatilag olyan, mint egy folyószámla hitelkeret, amivel a vállalkozás folyószámla egyenlege lemehet mínuszba. Akkor célszerű igénybe venni, ha a vállalkozás átmeneti forráshiánnyal küzd, de árukészletet, anyagot kíván venni, vagy váratlan üzleti kiadása keletkezik. A hitelkeretet egy évig lehet használni, majd meg lehet újítani. A törlesztés a keret felhasználása után kezdődik. A visszafizetett összeg újra felhasználható. (lásd még: <https://tudastar.money.hu/fogalom/rulirozo-hitel-cegeknel> (letöltés ideje: 2023. 05.21.)

³⁷ BATA i. m.

³⁸ Lásd még: <https://www.sberbank.hu/hu/vallalatok/kereskedelmi-finanszirozas/borrowing-base.html> (letöltés ideje: 2023. 05. 25.)

jóváírásai automatikus visszafizetés útján lehetséges (*Bullet*). Megjegyzendő, hogy ennél a vállalati hitelterméknél a bankszámláról végrehajtott fizetési művelet a hitelkeret értékéig teljesül, tehát nincs lehívás.³⁹ A vállalatok számára létfontosságú kérdés a megfelelő cash flow kialakítása: a szállítói számlák pontos kiegyenlítése, a beruházások tervezett végrehajtása, illetve az adminisztratív jellegű költségek kifizetése hatékonyan, a pénzáramok optimális tervezésével menedzselhető. A gazdálkodás folyamán megjelenő, szabad pénzeszközöknek így óriási értéke van a vállalatok számára, mivel a segítségükkel növelhető a likviditás foka, és hatékonyabb gazdálkodás érhető el. A működés során a vállalat vezetésének folyamatosan döntést kell hoznia a rendelkezésre álló, szabad pénzeszközök hatékony menedzseléséről: alacsony látra szóló kamatért a folyószámlán mindig rendelkezésre álljon a pénz, vagy inkább magasabb kamatért lekötött betétként forgassák meg, számolva azzal is, hogy az idő előtti betétfeltörés jelentős kamatvesztést jelent. Megoldást adhat a cash flow kiegyensúlyozására a folyószámlahitel, amely az érte fizetendő költségért állandó rendelkezésre állást biztosít a folyószámla-hitelkeret összegéig a vállalat számára.⁴⁰

3. 4. Támogatás előfinanszírozó hitel

A hitel célja Európai Unió vagy hazai forrású támogatás előfinanszírozása. Futamideje rövidnek számít (1-3 év). Igénybevétel eseti vagy rulírozó. A visszafizetés a futamidő végén egy összegben esedékes, viszont megjegyzendő, hogy a támogatás kifizetésével egyidejűleg kötelező az előtörlesztés. Ez a vállalati hiteltermék elzálogosítja a támogatást, mint követelést.⁴¹

4. A garancia, mint hiteltermék

A KKV-k hitelfelvételéhez kapcsolódó garanciaprogramok célja, hogy olyan cégek is hitelhez jussanak, amelyek múltjuk miatt, vagy nem megfelelő fedezetük miatt erre nem lennének alkalmasak. Ezenkívül a garanciaprogramok a gazdasági ciklusok alján is biztosíthatják a KKV-k forráshoz jutását, így pozitívan hathatnak a GDP-re, esetleg tompíthatják a visszaesés mértékét. Az országok határain belül működő garanciaintézmények felméréséből is az derül ki, hogy ők maguk is működésük szempontjából a KKV-szektor számára nyújtott hitelek garanciájában látják a legnagyobb potenciált, egy korábbi felmérésben 71 százalékuk válaszolt így.⁴² Valószínűsíthető, hogy fontos szempont lehet az, hogy a vállalkozók nagy része kevesebb tőkét tud biztosítani vállalkozása számára, mint amennyit szeretne.⁴³

A hatályos Polgári Törvénykönyvünk a garanciát biztosítékként határozza meg. A garanciaszerződés, illetve a garanciavállaló nyilatkozat a garantőr olyan kötelezettségvállalása, amely alapján a nyilatkozatban meghatározott feltételek esetén köteles a jogosultnak fizetést teljesíteni.⁴⁴ Ezzel ellentétben a Hpt. szabályozása szerint a garancia pénzügyi szolgáltatás nyújtása. Kockázat vagy kockázat vállalás a hitelintézet által adott garancia, kezesség és az

³⁹ BATTÁ I. M.

⁴⁰ FELFÖLDI JUDIT – KOVÁCS LEVENTE: A vállalati folyószámla-állomány elemzése, *Hitelintézeti Szemle*, 2011/1., 61.

⁴¹ BATTÁ I. M.

⁴² Lásd még: CHATZOUZ, M. – GEREKEN, Á. – LANG, F. – TORFS, W. (2017): Credit guarantee schemes for SME lending in Western Europe. EIB Working Paper (2017/02).

⁴³ EVANS, D.S. – JOVANOVIĆ, B., An estimated model of entrepreneurial choice under liquidity constraints. *The Journal of Political Economy*, 1989/4, 808–827., 1989, <https://doi.org/10.1086/261629>.

⁴⁴ 2013. évi törvény a Polgári Törvénykönyvről, 6:431. § (1) bekezdés

egyéb biztosíték⁴⁵, ideértve a hitelintézet bármilyen más, jövőbeni vagy függő kötelezettségét, vállalt garanciáját, kezességét, illetve az ezekre nyújtott egyéb bankári biztosítékot is.⁴⁶ A garancia egy hármass jogviszonyt hoz létre. Egyrésztől egy *alapjogviszonyt* teremt a kötelezett és a jogosult között, másról *hiteljogviszonyt*⁴⁷ hoz létre a kötelezett és a bank között, harmadrészt pedig garancia jogviszonyt létesít a kötelezett és a bank között. Ki kell emelni, hogy a garancia egy önálló és független jogviszony, amelynek feltételei alapján történik a kifizetés. Megjegyzendő továbbá, hogy a garancia független az Alapjogviszonytól. A garancia átruházható, amennyiben a garantőr ehhez hozzájárul. A garantőr és jogosult közti jogviszony alapján kizárják a kifogás lehetőségét. Fontos, hogy nyilvánvalóan visszaélésszerűnek, illetve rosszhiszemű lehívásnak minősül, ha a lehíváshoz benyújtott okmány hamisított, vagy a kötelezett teljesítette a kötelezettségét, vagy ha a jogosult szándékos magatartása megakadályozta a kötelezett teljesítését, végül, ha bírósági határozat megállapította az Alapjogviszony érvénytelenségét.⁴⁸

Az egyes országokban fellelhető garanciaprogramok azért fontosak, mert bár van törekvés a helyzet uniós szintű kezelésére, a különböző régiókban más és más típusú KKV-kal találkozhatunk.⁴⁹ A tanulmány szempontjából kiemelten fontos az, hogy a Kis- és Középvállalkozások hogyan tudják ezt igénybe venni. Alapvetően hat csoportot lehet megkülönböztetni. Vannak a változó finanszírozású társaságok, ahol a KKV-k a finanszírozás széles skáláját használják, és ők alkotják a második legnagyobb csoportot. Családi, baráti kölcsönöket, eredménytartalékot és hitelt is alkalmaznak finanszírozás tekintetében. Leginkább az építőipart jellemzi, és az átlagosnál magasabb az innovációjuk. A második csoportba tartoznak az államilag támogatott KKV-k, amik leginkább államilag támogatott hitellel rendelkeznek. A harmadik csoportba tartoznak a hitelből finanszírozott KKV-k, melyek szinte csak banki hitelekre támaszkodnak. Alacsony növekedés, alacsony innováció jellemzi a csoportot. Jellemző a rövid futamidejű kölcsön és a forgóeszköz-hitel. A negyedik csoport a rugalmasan finanszírozott KKV-k, amelyek inkább kereskedelmi hitellel, folyószámlahitellel rendelkeznek. Általában mikrovállalkozások, amelyek egy tulajdonossal rendelkeznek. Átlagos növekedésűek és általában alacsony a forgalmuk. Az ötödik csoportba tartoznak a kereskedelmi hitellel finanszírozott KKV-k. Ezek általában kisvállalatok családi tulajdonnal és alacsony növekedéssel és kereskedelmi szektor kitétséggel. Végül pedig a hatodik csoportba tartoznak a belső finanszírozású KKV-k, amelyek leginkább a keleti régióban és a posztkommunista országokban jellemzők, általában belső finanszírozásból oldják meg a likviditási problémákat (például: eredménytartalék). Fiatal, általában családi cégek alkotják ezt a halmazt, amelyek leginkább a szolgáltató szektorban tevékenykednek. Megjegyzendő, hogy 2017-es adatok szerint ez a legnagyobb csoport.⁵⁰

5. A Kis- és Középvállalkozások szabályozása az Európai Unióban és Magyarországon

⁴⁵ Lásd részletesebben: LESZKOVEN László: A hitelbiztosítékok jogának elméleti előkérdései In: Hitelbiztosítékok (szerk. Bodzási, Balázs), Budapest, HVG-ORAC, 2016, 25 – 34.

⁴⁶ 2013. évi CCXXXVII. törvény a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról. 6. § 59. c) pont

⁴⁷ Lásd részletesebben: Barta Judit: Bank- és hitelviszonyok: Kodifikációs tanulmányok az új Ptk. születése kapcsán, Miskolc, Magyarország: Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért, 2009.

⁴⁸ BATA i. m.

⁴⁹ MORITZ A. – BLOCK H. J. – HEINZ A. (2015): Financing patterns of European SMEs: An empirical taxonomy. EIF Research & Market Analysis, Working Paper Nr. 30.

⁵⁰ BALOG Ádám: A KKV-szegmens hitelezési folyamatainak elemzése a hitelgaranciák tükrében, az Európai Unióban - Hitelintézeti Szemle, 2018/1., 62 – 82. és 67 – 68.

5. 1. Az Európai Unió szabályozása

A kis- és középvállalkozásokat (Small and Medium Enterprises — „SME”) egységes szabályozás jellemzi az Európai Unióban.⁵¹ A kis- és középvállalkozások (kkv-k) elsősorban nemzeti szinten működnek, mivel viszonylag kevés kkv folytat az EU-n belüli, határokon átnyúló üzleti tevékenységet. A kkv-kat azonban üzleti tevékenységük hatókörétől függetlenül érintik a különböző területeken – például az adóztatás (az Európai Unió működéséről szóló szerződés [EUMSZ] 110–113. cikke), a verseny (az EUMSZ 101–109. cikke) és a társasági jog (letelepedés joga – az EUMSZ 49–54. cikke) területein – meglévő uniós jogszabályok. A kkv-k fogalmának a Bizottság általi meghatározását a 2003/361/EK ajánlás tartalmazza. Kiemelten figyelembe kell venni azt aényt, hogy a mikro-, kis- és középvállalkozások az EU-ban az összes vállalkozás 99%-át teszik ki. Mintegy 100 millió embert foglalkoztatnak, és a vállalkozói szellem és az innováció alapvető forrását jelentik, ami kulcsfontosságú az uniós vállalatok versenyképessége szempontjából. Az EU kkv-kra vonatkozó politikájának célja annak biztosítása, hogy az uniós politikák és intézkedések kedvezzenek a kisvállalkozásoknak, valamint hozzájáruljanak ahhoz, hogy Európa vonzóbb helyé váljon a vállalkozások létrehozása és az üzleti tevékenység folytatása szempontjából.⁵²

5. 2. Magyarország szabályozása

Először is fontos meghatározni, hogy kik/mik tartoznak ebbe a körbe. Először is KKV-nak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és az éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg. Másodsorban meg kell határozni, hogy mi minősül kisvállalkozásnak. A KKV kategórián belül kisvállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 50 főnél kevesebb, és az éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 10 millió eurónak megfelelő forintösszeg. Végül pedig szót kell ejteni a mikrovállalkozásokról is. A KKV kategórián belül mikrovállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg.⁵³ A KKVtv. értelmében vállalkozónak minősül a gazdasági tevékenységet folytató jogalany, különösen az egyéni vállalkozó, az egyéni cég, a gazdasági társaság, az ügyvédi iroda, a szövetkezet, a vízi társulat, a víziközmű társulat, az erdőbirtokossági társulat, továbbá a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról szóló 2014. június 17-i 651/2014/EU bizottsági rendelet I. mellékletében meghatározott KKV kritériumoknak megfelelő mezőgazdasági termeléssel, halgazdálkodással, mezőgazdasági feldolgozással és forgalmazással, erdőgazdálkodással és vadgazdálkodással foglalkozó vállalkozás és természetes személyek.⁵⁴

6. Záró gondolatok

⁵¹ Batta i.m.

⁵² Lásd még: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hu/sheet/63/a-kis-es-kozepvallalkozasok> (letöltés ideje: 2023. 05. 28.)

⁵³ 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról, 3. § (1)-(3) bekezdés.

⁵⁴ 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról 19. § (5) bekezdés.

Összességében kijelenthető, hogy a hatályban lévő hazai jogszabályanyag nem eléggé rugalmas a jelenlegi üzleti világ igényeihez képest. A gazdasági élet dinamikáját nem tudja követni az éppen hatályban lévő jogi szabályozás, hisz egyesek szerint ma már az atipikus esetek a tipikusak. A pénzügyek világában érvényesülő jogszabályok nagyon markáns, nagyon kemény kógens normákat tartalmaznak, amelyek nem feltétlenül segítik elő a gazdasági fejlődést. Afelől nincs kétségünk, hogy szükségesek a letisztázott, egyértelmű szabályok, hiszen nyilvánvaló, hogy ha ezek nincsenek meg, akkor a jogbiztonság kockázata felütheti a fejét. Ami biztos, hogy a téma rávilágít arra a tényre, hogy a jogalkotónak meg kell találnia az egyensúlyt: egyrészt biztosítani kell, hogy a dinamikusan változó üzleti élethez felzárkózzon a jog, de mindezt úgy kell megtennie, hogy ne legyenek joghézagok, ugyanakkor a kapitalizmus fogaskerekei zökkenésmentesen foroghassanak. Túl szigorú szabályozás esetén ezek a piacok minden bizonnyal beszűkülhetnek, hisz a kereskedelmi bankok nehezebben nyújtanának hitelt, aminek eredményeképpen a vállalatoknak a finanszírozáshoz való hozzáférésük megnehezülne. Természetesen ennek a legnagyobb elszenvedői a Kis- és Középvállalkozások lennének, hiszen valószínűleg nem folytatnak olyan diverzifikált gazdálkodást, mint egy multinacionális vállalat. Végül, de nem utolsó sorban ki szeretnénk emelni, hogy a fentebb taglalt ideális szabályozási anyaggal – amelynek megalkotása persze óriási feladat – elősegíthetné a jogalkotó, hogy a kereskedelmi bankok és a vállalatok közötti pénzügyi tranzakciók biztonságosabbá váljanak, csökkentve ezzel a pénzügyi kockázatot.